

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

ÇEVRE KORUMA VE KONTROL DAİRESİ BAŞKANLIĞI

ANKARA İKLİMİNE UYGUN YERLİ SARILICI VE TIRMANICI BİTKİ TÜRLERİ

HAZIRLAYAN

Peyzaj Mimarı Şeymanur YORULMAZ

İçindekiler

Campsis radicans – Acem Borusu	2
Clematis – Yaban (Ak) Asması Otu	3
Hedera helix – Kaya (Orman) Sarmaşığı	4
Ipomea purpurea – Gündüz Sefası	5
Lonicera caprifolium – Beyaz Hanımeli	6
Lonicera tatarica – Pembe Hanımeli	7
Parthenocissus quinquefolia– Amerikan Sarmaşığı	8
Parthenocissus tricuspidata – Vantuzlu Amerikan Sarmaşığı	9
Passiflora lutea – Sarı Çarkifelek	10
Rosa rampicanti – Sarıçılı (Sarmaşık, Çardak) Gül	11
Trachelospermum jasminoides – Yıldız Çiçekli Yasemin	12
Vinca major – Büyük Cezayir Menekşesi	13
Vinca minör – Küçük Cezayir Menekşesi	14
Wisteria chinensis – Mor Salkım	15
Wisteria floribunda ‘Alba’ – Beyaz Salkım	16

Yeni dikim yapılan bitkilerin ilk dört yıldan sonra su ihtiyacı azalır. Bu bitkilerin çanakları her yıl muntazam açılmalıdır. İlk yıllarda sıcaklığın yüksek olduğu dönemlerde haftada bir sulanmalıdır. Dört yıldan sonra ayda bir defa sulama yapılması yeterlidir.

Campsis radicans – Acem Borusu

Formu: Yayılıcı - sarkıcı formlu

Yaprak Dökme Durumu: Ilıman ve sıcak iklimlerde sürekli yeşil kalmasına rağmen karasal iklim koşullarında yapraklarını döker.

Boy ve Çapı: 10metreye kadar dal boyu yapar.

Renk ve Koku Özelliği: Parlak yeşil renkte yapraklara sahiptir ve renkli borazan görünümlü oldukça gösterişli çiçekleri vardır. Kokusu etkili değildir.

Çiçek rengi: Kırmızı, kızıl veya turuncu renklerdedir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Geniş alanlarda duvar, pergola, çardak, çit ve parmaklıkların yeşillendirilmesinde kullanılır.

Ekolojik İstekler: Güneş seven bir bitkidir ve bu yüzden tam güneş alan yerlere dikilmesi tercih edilir. Her bölgeye uyum gösterirler. Organik maddece zengin iyi drene edilmiş topraklar bitki için uygundur.

Bakım: Yaz aylarında düzenli olarak sulanmalıdır. Kış sonunda önceki yıl çiçek açmış bütün dallar 3-4 göz üzerinden budanmalıdır.

Üretimi: Tohum ve çelikle üretimi yapılır.

Clematis – Yaban (Ak) Asması Otu

Formu: Tırmanıcı form

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker

Boy ve Çapı: 50 cm'den 5 metreye kadar dal boyu yapar.

Renk ve Koku Özelliği: Kokusu ile etkilidir.

Çiçek rengi: Pembe, mor, bordo, beyaz, kırmızı, mavi renklindedir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Sarmaşık ve çit bitkisi olarak kamelya, duvar, sütun ve tel çitlerde, bina yüzeylerinin kaplanmasında, yer örtücü olarak, yol şevlerinin bitkilendirilmesinde, özel şekil verilmiş objelere sardırılarak, balkon ve teraslarda kullanılabilir.

Ekolojik İstekler: Soğuğa dayanıklıdır. Güneş sever fakat yarı gölge alanlarda da dayanıklıdır. Organik maddece zengin, iyi drenajlı ve nemli topraklar.

Bakım: Budama şubat ayının sonu ile nisan ayının başına dek olan dönemde yapılır. Dikimin ilk sezonu boyunca düzenli sulama yapmak gerekir. Yaz sulamaları toprağın derinine işleyecek şekilde yapılmalıdır.

Üretimi: Çelik ve tohum ile üretimi yapılır.

Kullanılabilecek Diğer Alttürler (Varyete): Clematis spinosa, Clematis alpina, Clematis 'Florida Bicolor'

Hedera helix – Kaya (Orman) Sarmaşığı

Formu: Tırmanıcı ve yayıcı formu

Yaprak Dökme Durumu: Herdem yeşil

Boy ve Çapı: 120 santimetreden 20 metreye kadar dal boyu yapar.

Renk ve Koku Özelliği: Parlak yeşil renkte ve hafif tüylü yüzeyle yapraklara sahiptir. Kokusu etkili değildir.

Çiçek rengi: Sarımsı yeşil renktedir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Park, bahçe ve yol kenarlarında ya da bir nesneye dolandırılarak veya çardaklara sardırılarak kullanılır.

Ekolojik İstekler: Toprak seçici değildir, nemli toprakları severler. Sıcağa, soğuğa, susuzluğa çok dayanıklıdırlar. Yarı gölge ve orta nemli ortamlardan hoşlanırlar.

Bakım: Yazın bitkilere bol su verilmeli, çok sıcak havalarda yapraklara su püskürtülmelidir. Sıcaklıkların düşmesiyle dinlenme dönemine giren bitkilere fazla su verilmemelidir. İlkbahar aylarında aşırı soğuk ve donlardan zarar görmüş dallarda budama yapılabilir.

Üretimi: Çelikle üretimi yapılır.

Ipomea purpurea – Gündüz Sefası

Formu: Sarılıcı ve yayıclı formu

Boy ve Çapı: 2-3 metre dal boyu yaparlar.

Renk ve Koku Özelliği: Parlak yeşil renkte ve kalp şeklinde yapraklara sahiptir. Kokusu etkili değildir.

Çiçek rengi: Kırmızı, kızıl, mavi, mor, pembe, mercan ve somon renklerinde çiçekleri vardır.

Peyzajda Kullanım Alanı: Bahçelerin çiçek tarhlarında, evlerde pencere önlerinde ve balkonlarda saksılarda, sarkan sepek saksılarda kullanılabildiği gibi çitlere ya da direklere de sardırılarak dekoratif olarak kullanılabilirler.

Ekolojik İstekler: Güneşli ve yarı gölge ortamları severler. Gölgeye de uyumludurlar. Toprağı nemli kalacak sulamak yeterlidir.

Bakım: Çiçeklenme dönemlerinde bol su ve gübrelemek gereklidir.

Üretimi: Tohumla üretimi yapılır.

Lonicera caprifolium – Beyaz Hanımeli

Formu: Sarılıcı ve çalı formunda

Yaprak Dökme Durumu: Bazı türleri herdem yeşil

Boy ve Çapı: 4-5 metre dal boyu yapar.

Renk ve Koku Özelliği: Parlak yeşil renkte yaprakları vardır. Kokusu ile etkilidir.

Çiçek rengi: Birleşik salkım durumunda, krem beyaz renkli çan şeklinde çiçeklere sahiptir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Pergola ve duvarların örtülmesinde ve bezenmesinde, ayrıca ormanda yer örtücü olarak da kullanılır.

Ekolojik İstekler: Çalı formunda olanlar güneşli alanlarda, sarılıcı olanlar ise gölgeli ortamlarda iyi gelişir. Şiddetli kış soğuklarında bitkiye zarar verebilir. Ancak bitki ilkbaharda tekrar toparlanabilmektedir. Toprak istekleri yönünden seçici değildirler. Fakat nemli toprakları daha çok severler.

Bakım: Bitkinin ihtiyacı göz önünde bulundurularak sulama yapılmalıdır. Sonbaharda ve ilkbahar başında budama yapılır.

Üretimi: Çelik ve tohumla üretimi yapılır.

Kullanılabilecek Diğer Alttürler (Varyete): Lonicera brownii 'Dropmore Scarlet', Lonicera caprifolium, Lonicera heckrottii, Lonicera heckrottii 'Gold Flame', Lonicera Henry

Lonicerata tatarica – Pembe Hanımeli

Formu: Sarılıcı ve çalı formunda

Yaprak Dökme Durumu: Bazı türleri herdem yeşil

Boy ve Çapı: 4-5 metre dal boyu yapar.

Renk ve Koku Özelliği: Parlak yeşil renkte yaprakları vardır. Kokusu ile etkilidir.

Çiçek rengi: Birleşik salkım durumunda, pembe renkli çan şeklinde çiçeklere sahiptir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Pergola ve duvarların örtülmesinde ve bezenmesinde, ayrıca ormanda yer örtücü olarak da kullanılır.

Ekolojik İstekler: Çalı formunda olanlar güneşli alanlarda, sarılıcı olanlar ise gölgeli ortamlarda iyi gelişir. Şiddetli kış soğuklarında bitkiye zarar verebilir. Ancak bitki ilkbaharda tekrar toparlanabilmektedir. Toprak istekleri yönünden seçici değildirler. Fakat nemli toprakları daha çok severler.

Bakım: Bitkinin ihtiyacı göz önünde bulundurularak sulama yapılmalıdır. Sonbaharda ve ilkbahar başında budama yapılır.

Üretimi: Çelik ve tohumla üretimi yapılır.

Parthenocissus quinquefolia– Amerikan Sarmaşığı

Formu: Sarılıcı - tırmanıcı formu

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boyu ve Çapı: 10-15 metre dal boyu yaparlar.

Renk ve Koku Özelliği: Parlak yeşil renkteki yapraklar sonbaharda parlak kırmızı veya portakal sarısı renge dönüşür. Kokusu etkili değildir.

Çiçek rengi: Sarımsı yeşil renktedir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Duvarlar, ağaç ve yapıların örtülmesinde kullanılmaktadır.

Ekolojik İstekler: Güneş sever fakat gölgeye de dayanıklıdır. İlk dikim periyodundan sonra sulama isteği azdır.

Bakım: Kışın çok su istemezler, yazları ayda bir sulama yeterlidir. Ilıman iklim bölgelerinde şubat ayında, soğuk iklim bölgelerinde mart ayında istenmeyen dalların budaması yapılır.

Üretimi: Çelikle, daldırma ile ve tohum ile üretimi yapılır.

Kullanılabilecek Diğer Alttürler (Varyete): Parthenocissus quinuefolia 'Engelmannii''

Parthenocissus tricuspidata – Vantuzlu Amerikan Sarmaşığı

Formu: Sarılıcı - tırmanıcı formlu

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve Çapı: 8 - 10 metre dal boyu yaparlar.

Renk ve Koku Özelliği: Parlak yeşil yapraklar sonbaharda önce açık sarı, daha sonra morumsu renk alır. Kokusu etkili değildir.

Çiçek rengi: Sarımsı yeşil renktedir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Duvarlar, ağaç ve yapıların örtülmesinde kullanılmaktadır.

Ekolojik İstekler: Güneş sever fakat gölgeye de dayanıklıdır. İlk dikim periyodundan sonra sulama isteği azdır.

Bakım: Kışın çok su istemezler, yazları ayda bir sulama yeterlidir. ılıman iklim bölgelerinde şubat ayında, soğuk iklim bölgelerinde mart ayında istenmeyen dalların budaması yapılır.

Üretimi: Çelikle, daldırma ile ve tohum ile üretimi yapılır.

Passiflora lutea – Sarı Çarkıfelek

Formu: Sarılıcı - sarkıcı formda

Yaprak Dökme Durumu: Herdem yeşil

Boy ve Çapı: 6-12 metre dal boyu yapar.

Renk ve Koku Özelliği: Parlak yeşil yaprakları. Koku etkisi yoktur.

Çiçek rengi: Sarı yeşil veya beyaz renklerdedir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Çoğunlukla duvarları kaplamada veya terasları gölgelendirmede kullanılırlar. Köklü dalları, bayırlarda sabitleştirilmiş zemin kaplayıcı olarak da etkili olur. Ayrıca soliter ve grup olarak kullanılır.

Ekolojik İstekler: Her türlü toprakta rahatlıkla yetiştirilebilir. Düzenli sulama ve gübreleme ile en iyi gelişmeyi sağlarlar. Bahçelerde en çok güneş alan yerlere dikilir. Sıcaklık düştüğünde ısıdan faydalanması için güney ve batıya bakan duvarlar tercih edilir.

Bakım: Budama ile bitki kontrol altında tutulmalı, güzel görünümü sağlayacak dallanma teşvik edilmelidir. Profesyonel ihtiyaçlar hariç yılın her döneminde budama yapılabilir. Çiçeklenmeyi artırmak için kök sınırlandırması iyi yöntemlerden biridir. İhtiyacı göz önünde bulundurarak sulama yapılmalıdır.

Üretimi: Tohum ile üretimi yapılır.

Rosa rampicanti – Sarıclı (Sarmaşık, Çardak) Gül

Formu: Sarıclı form

Yaprak Dökme Durumu:

Boy ve Çapı: 2- metre dal boyu yapar.

Renk ve Koku Özelliği: Çiçekleri çoğunlukla kokulu ve çok göz alıcı değişik renklerde dir.

Çiçek rengi: Kırmızı, pembe, sarı, beyaz, turuncu renklerde dir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Pergola, yüksek duvar, eve cepheleri, eski ağaçları ve çitleri dekore etmekte kullanılır.

Ekolojik İstekler: Hem güneşli hem de yarı gölge alanlarda yetişirler. Soğuğa karşı dayanıklıdır lar. Derin, taze, nemli, killi-tınlı ve organik maddece zengin toprakları tercih ederler.

Bakım: Sulama zamanı ve miktarı çevre koşullarına, toprak yapısına, bitkinin gelişme durumuna bağlı olmakla birlikte, sürgün verme döneminde ve yaz aylarında bitki, daha fazla suya ihtiyaç duymaktadır. Budama yapılır iken öncelikle yaşlı, eski ve zayıf sürgünler uzaklaştırılmalıdır.

Üretimi: Tohum, çelik ve aşı ile üretimi yapılır.

Trachelospermum jasminoides – Yıldız Çiçekli Yasemin

Formu: Sarılıcı ve yayıclı formlu

Yaprak Dökme Durumu: Herdem yeşil

Boyu ve Çapı: 4-5 metre dal boyu yapar.

Renk ve Koku Özelliği: Parlak yeşil renkte ve hafif tüylü yüzeyle yapraklara sahiptir. Kokusu etkilidir.

Çiçek rengi: Beyaz, krem renkli

Peyzajda Kullanım Alanı: Park, bahçe ve yol kenarlarında ya da bir nesneye dolandırılarak veya çardaklara, pergolalara sardırılarak kullanılır.

Ekolojik İstekler: Toprak seçici değildir, nemli toprakları severler. Sıcağa, soğuğa, susuzluğa çok dayanıklıdır. Güneşli, yarı gölge ve orta nemli ortamlardan hoşlanırlar.

Bakım: Özel bir bakıma ihtiyacı yoktur. Az su ihtiyacına sahiptir. Zarar görmüş dallar budama ile alınır.

Üretimi: Çelikle üretimi yapılır.

Vinca major – Büyük Cezayir Menekşesi

Formu: Sarkıcı ve yayılıcı form

Yaprak Dökme Durumu: Herdem yeşil

Boyu ve Çapı: 2-3 metre dal boyu yapar.

Renk ve Koku Özelliği: Parlak koyu yeşil renkte, tüylü yaprakları vardır. Koku etkili değildir.

Çiçek rengi: Mor renkli büyük çiçekleri vardır.

Peyzajda Kullanım Alanı: Cephelerin bezenmesinde ve park ve bahçelerde, yürüyüş yollarında, bordürlerde yer örtücü olarak kullanılır.

Ekolojik İstekler: Gölge ve yarı gölge alanlara dayanıklıdır. Aşırı yağışlara ve taban suyuna dayanıklıdır. Toprak konusunda pek seçici değildir. Sulama ihtiyacı azdır.

Bakım: İlkbaharda çiçeklenmeden birkaç ay evvel bir önceki senenin bozulmuş, rengi değişmiş yapraklarını taşıyan sürgünleri budanarak uzaklaştırılmalı ve bitkinin kendini yenilemesi sağlanmalıdır. Mart- nisan ayından sonbahar ortasına kadar ayda bir kere gübre verilmelidir. Yaz aylarında düzenli sulanmalıdır.

Üretimi: Çelik ve kök bölünmesi ile üretimi yapılır.

Vinca minör – Küçük Cezayir Menekşesi

Formu: Sarkıcı ve yayılıcı form

Yaprak Dökme Durumu: Herdem yeşil

Boy ve Çapı: 2-3 metre dal boyu yapar.

Renk ve Koku Özelliği: Parlak koyu yeşil renkte yaprakları vardır. Koku etkili değildir.

Çiçek rengi: Mor renkli küçük çiçekleri vardır.

Peyzajda Kullanım Alanı: Cephelerin bezenmesinde ve park ve bahçelerde, yürüyüş yollarında, bordürlerde yer örtücü olarak kullanılır.

Ekolojik İstekler: Gölge ve yarı gölge alanlara dayanıklıdır. Aşırı yağışlara ve taban suyuna dayanıklıdır. Toprak konusunda pek seçici değildir. Sulama ihtiyacı azdır.

Bakım: İlkbaharda çiçeklenmeden birkaç ay evvel bir önceki senenin bozulmuş, rengi değişmiş yapraklarını taşıyan sürgünleri budanarak uzaklaştırılmalı ve bitkinin kendini yenilemesi sağlanmalıdır. Mart- nisan ayından sonbahar ortasına kadar ayda bir kere gübre verilmelidir. Yaz aylarında düzenli sulanmalıdır.

Üretimi: Çelik ve kök bölünmesi ile üretimi yapılır.

Wisteria chinensis – Mor Salkım

Formu: Sarılıcı formlu

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker

Boy ve Çapı: 20 metreden uzun dal boyu yapar.

Renk ve Koku Özelliği: Tüylü açık yeşil renkte yapraklara sahiptir. Kokusu ile etkilidir.

Çiçek rengi: Açık mor tonlarındadır.

Peyzajda Kullanım Alanı: Evlerin, bahçelerin, pergola ve kamelyaların bezenmesinde ve hatta toprak yüzeyinin örtülmesinde kullanılır.

Ekolojik İstekler: Güneş ve ışık sever, soğuğa dayanıklıdır. İyi drenajlı toprakları tercih ederler.

Bakım: Bitkinin yetiştirildiği ortam ve bitki ihtiyacı göz önünde bulundurularak sulama yapılmalıdır. Budamaya oldukça elverişli bir bitkidir.

Üretimi: Tohum ve çelikle üretimi yapılır.

Kullanılabilecek Diğer Alttürler (Varyete): Wisteria chinensis 'Alba'

Wisteria floribunda 'Alba' – Beyaz Salkım

Formu: Sarılıcı formlu

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker

Boy ve Çapı: 4 - 6 metre dal boyu yapar.

Renk ve Koku Özelliği: Tüylü açık yeşil renkte yapraklara sahiptir. Kokusu ile etkilidir.

Çiçek rengi: Beyaz renktedir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Evlerin, bahçelerin, pergola ve kamelyaların bezenmesinde ve hatta toprak yüzeyinin örtülmesinde kullanılır.

Ekolojik İstekler: Güneş ve ışık sever, soğuğa dayanıklıdır. İyi drenajlı toprakları tercih ederler.

Bakım: Bitkinin yetiştirildiği ortam ve bitki ihtiyacı göz önünde bulundurularak sulama yapılmalıdır. Budamaya oldukça elverişli bir bitkidir.

Üretimi: Tohum ve çelikle üretimi yapılır.

Kullanılabilecek Diğer Alttürler (Varyete): Wisteria floribunda 'Macrobotrys', Wisteria floribunda 'Rosea', Wisteria floribunda 'Violacea Plena'

KAYNAKLAR

- (1) Il Millepiante İtalyan Fidanlık Bitkileri El Kitabı 2000, Eriřim Tarihi: 16.07.2019
- (2) <http://agaclar.org/> Eriřim Tarihi: 10.07.2019